

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ ЗЕРНА

А. С. Малиновський,
доктор економічних наук, професор
В. А. Якобчук,
аспірант

Житомирський національний агроекологічний університет

У статті досліджуються проблеми впливу інформаційних технологій на формування системи якості глобальної логістики зерна. Обґрунтовується важливість розвитку інформаційного середовища для покращення якості логістики підприємств зернової галузі в умовах глобалізації. Акцентується увага на ролі економічної інформації в розвитку інформаційних технологій аграрного сектору.

Ключові слова: інформація, інформаційні технології, інформаційне середовище, економічна інформація, система якості, логістика зерна, глобалізація.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Характерною рисою сучасної світової економіки є широке застосування прогресивних інформаційних технологій більшості стратегічних галузей, серед яких зернова займає центральне місце. З появою інформаційних технологій формується система

економічних, організаційних та правових відносин щодо ціноутворення, купівлі-продажу, трансферу інформаційних продуктів та послуг, які разом з інформаційною інфраструктурою, утворюють, в глобальному середовищі, світовий ринок інформації.

Світовий досвід показує, що слабе інформаційне озброєння країни в глобальному світі призводить до зростання логістичних витрат експортно-орієнтованих галузей, унеможлиблює застосування новітніх технологій, викликає техніко-економічне відставання галузі, знижує індекси її глобальної конкурентоспроможності. Зупинити накопичення вищеназаних проблем може лише масштабна інформатизація, орієнтація виробничих і логістичних процесів на зростання частки розумової праці, збільшення зусиль щодо пошуку, переробки та придбання якісної та достовірної інформації.

Як ми вже визначали в попередніх дослідженнях, процес формування системи якості логістичного забезпечення глобального ринку зерна пов'язаний з удосконаленням організаційної цілісності руху товарів, інформації, фінансів, інновацій, інтелекту, що сприяє підвищенню ступеня їх мобільності, забезпечує мінімізацію логістичних витрат та забезпечує максимізацію прибутків аграрних підприємств [1].

Мета та методика дослідження. Мета статті – визначення напрямів застосування інформаційних технологій у формуванні системи якості глобальної логістики зерна. В процесі дослідження застосовано міждисциплінарний підхід до аналізу інформатизації логістики зерна, використано структурно-функціональний та статистичний метод.

Результати досліджень. Формування системи якості глобальної логістики зерна потребує наявності об'єктивної, достовірної і доступної за ціною інформації

про товарно-матеріальні і фінансові потоки, про стан та тенденції світового ринку зерна, про зміни в міжнародному законодавстві, інфраструктурі, про прогнози фахівців на майбутні врожаї та запаси зернових у світі. Так, відповідно до поточного прогнозу ФАО, обсяг світового виробництва зернових в 2016 році складе 2526 млн. тонн, практично не зменшившись порівняно з рівнем 2015 року. Незначний перегляд в кращу сторону пояснюється виключно покращенням видів на врожай пшениці, який в 2016 році може скласти 617 млн. т, що на 4 млн. більше ніж 2015 року. Позитивна динаміка на ринку зерна пов'язана з сприятливими кліматичними умовами в зимовий період в Європі, Україні, Росії, це навіть компенсує зниження врожаю в Індії після значної посухи. Для України, яка входить десятку топ-експортерів зерна, (табл. 1), потрібно мати на увазі різке зниження поставок з Африки, яка страждає від дуже важкої посухи.

Таблиця 1

Світовий ринок зерна (пшениця, ячмінь, кукурудза)
у 2012-2013 рр.

Основні постачальники зерна у світі	Обсяг експорту, млн. т	Частка країн у загальному експорті, %
США	66,7	24,1
Аргентина	32,2	11,6
Австралія	28,8	10,4
Росія	27,4	9,9
ЄС-27	23,0	8,3
Україна	22,6	8,2
Канада	19,5	7,0
Бразилія	14,6	5,3
Казахстан	11,3	4,1
Світ, всього	276,6	100,0

Джерело: [3]

Світові обсяги споживання зернових в сезоні 2016-2017 рр., відповідно до прогнозів досягнуть 2549 млн. т, темпи росту споживання залишаються на середніх значеннях другий рік підряд. Загальний обсяг споживання пшениці буде на рівні 724 млн. т, споживання кукурудзи виросте на 2,4 % і досягне 1026 млн. т. Загальні прогнози ФАО показують, що обсяг світової торгівлі зерновими в сезоні 2016-2017 рр. виросте до 367 млн. т. [2].

В останні роки частка України в загальному експорті зерна коливається в інтервалі 8-10 %, але враховуючи кліматичні зміни, що сприяють збільшенню посівних площ та зростання врожайності, можна очікувати в подальшому зростання українського зернового експорту, що потребує якісного логістичного забезпечення діяльності зернотрейдерів.

Застосування передових інформаційних технологій в логістиці зерна дасть змогу суб'єктам господарювання глибоко проаналізувати динаміку світового ринку, його кон'юнктуру, оцінити ступінь еластичності попиту та пропозиції, співвідношення експортних та імпорتنих позицій, забезпечити раціональне маневрування ресурсами. На нашу думку, мова сьогодні повинна йти не просто про якісну логістику зерна, а про самостійно функціонуючу інформаційно-логістичну систему зернового ринку, інтегровану в світовий простір.

Використання інформаційно-логістичного підходу в управлінні світовим ринком зерна, передбачає поєднання у логістичному процесі передових інформаційних технологій з логістичною практикою, поєднання нових технічних рішень з ґрунтовними науковими дослідженнями, що дасть можливість вирішувати багатокритеріальні завдання та забезпечувати високу якість. Інформаційно-логістична система глобального ринку зерна буде якісною при синергії, цілісності,

органічності, мобільності і адаптивності інформації та логістики на мікро-, макро- та глобальному рівнях. Проблема вибору в цій системі вирішуватиметься на основі безперервного потоку достовірної, об'єктивної, доступної інформації та її творчої обробки.

Важливого значення в розвитку та впровадженні інформаційних технологій в глобальну логістику зерна має розвиток системи державного регулювання. Уряд повинен сформувати інституційне та правове середовище, яке б забезпечило захист від недостовірної інформації, зробило б її доступною за ціною, гарантувало високу якість інформаційних потоків. Пасивність держави, у вирішенні питань розвитку інформаційних технологій, на зерновому ринку уповільнює процес формування якісної системи логістики, знижує конкурентоспроможність зернотрейдерів, скорочує технологічний експорт, знижує ступінь продовольчої безпеки країни.

Висновки та пропозиції. Таким чином, інформаційні технології на сучасному етапі формування системи якості глобальної логістики зерна відіграють вирішальну роль та забезпечують реалізацію основних напрямів політики продовольчої безпеки. Новітня інформація для логістичних процесів стає життєво необхідним ресурсом подальшої позитивної економічної динаміки.

Список використаних джерел

1. Яacobчук В. П. Вплив ринку економічної інформації на глобальну логістику зерна / В. П. Яacobчук, В. А. Яacobчук // Агросвіт. – 2015. – № 19. – С. 40–43.
2. Публикуемая ФАО сводка предложения зерновых. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: www.fao.org/world_foodsituation/cstb/ru/.
3. USDA: FAS USDA, Grain: World April (2012), World Markets and Trade, available at: <http://www.fas.usda.gov/grain/Current/>.